
◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.
ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

INNHOLD: Oprop. Innsamling til „St. Olav“. — Innsamlingsliste til „St. Olav“. — I og Vi. — „Den gule fare“. — Mére Humbéline. — Krusifikset ved landeveien i Sylling. — P. Daniel Ramus S. J. — „Fra en plutselig død - frels oss, o Herre!“ — En beklagelse. — En utstilling. — Fra St. Olavsforeningens styre. — Herhjemme — og derute.

RETT + OG + SANNHET

Oprop.

Innsamling til «St. Olav».

Det er vel ingen av oss som kan tenke sig muligheten av å måtte undvære vårt lille beskjedne ukeblad. Denne lille katolske hilsen som kommer til oss en gang hver uke er alltid særlig velkommen. Når fredagsposten kommer, selv om den er aldri så stor, så griper jeg alltid først til «St. Olav» for i det minste å se overskriftene og om det ellers er noe nytt. Men når vi nu alle er glad i bladet og nødig vil savne det, kan vi så ikke for en gangs skyld ta et ordentlig skippertak for å skaffe dem som steller med bladet nogenlunde rimelige arbeidsvilkår? Jeg vet at de arbeider tungt, da det finansielle barometer alltid står dypt under null. De eier ikke så meget som et frimerke i driftskapital. Enhver vil forstå at dette går ikke an i lengden. Tidene er slemme og vi er ikke mange. Men vi er da ikke så få og så fattige at vi ikke kan gjøre noe, hvis vi vil løfte i flokk. Jeg mener bestemt at vi må kunne greie å skaffe — la oss si: fem tusen kroner til driftskapital for «St. Olav». Det dobbelte var bedre, men de fem tusen måtte kunne greie det så nogenlunde. Jeg selv har min fulle hyre med å betale min nye skole i Bergen, men jeg forstår at det skal mere til enn ord for å få det hele i sving, og derfor gir jeg, riktignok med et sukk, men allikevel med glede mine hundre kroner.

Hvem vil nu hjelpe til så der kan komme to nuller til —? Du som leser dette har sikkert lyst til å gi noe, men du vil først tenke dig om. Gjør ikke det, men send et beløp med en gang til redaksjonen, så er det gjort. Jeg garanterer at du ikke vil angre det.

Go ahead!

Bergen, våren 1934.

H. SNOEYS

Innsamlingsliste til „St. Olav“

Den første bidragsyder:
Mgr. Snoeys . . . kr. 100.00

Pressens sak — vår sak.

«Pressen er *tidens* speil — den katolske presse er *sannhetens* speil. Pressen er organ for *menneskers* meninger — den katolske presse er organet for *Guds* mening.»

I disse linjer ligger hele vårt ansvar — det felles ansvar for et katolsk presseorgan og dets lesere. Sannhetens speil — d. v. s. den stadige påminnelse om at der eksisterer en objektiv sannhet uavhengig av våre subjektive ønsker og begjæringer, egenkjærlighet og maktsyke. Denne sannhet er det vi mennesker først og fremst må søke å komme i kontakt og overensstemmelse med. Det kan være vanskelig å få øie på denne sannhet i alt det brokete virvar av begivenheter vi stadig kastes op i og gjennom alle de illusjoner som vi nærer om oss selv og vårt virkelige forhold til andre — men blandt de hjelpemidler som her trer støttende til er pressen — den gode presse — et meget vesentlig. Den peker på sannhetens tilstedeværelse ved å dra den ut av fenomenenes dekke — ved å formulere et Credo så høit og tydelig, at dets lesere får et støttepunkt.

Og for dette støttepunkts «skyld skal den og vernes og beskyttes» — skriver Jean Morienval — «selv om der er enkelte ting i den, man ikke liker, men som ikke berører det essensielle. Der er martyrer nok i

dens rekker — mennesker som kjemper og lider for sin overbevisnings skyld — kan ikke vi også sette noe inn for dem?»

Det var den 11. desember 1875 at M. Adolphe Baudon, en av St. Vincenz de Paul-konferencenes berømteste presidenter, skrev følgende:

«Jeg tror ikke, at den katolske presses alvorlige betydningfullhet blir tilstrekkelig forstått. Man bygger kirker, oppretter komuniteter, asylter for foreldreløse og fattige og sykehus, og alt dette er nødvendig, meget, meget nødvendig. Men man glemmer, at foruten dette er der et annet krav, som kommer blandt de allermest fornødne, på grunn av den måte, alt har utviklet sig på — og det er *arbeidet for den katolske presse*. Ti blir ikke den opprettholdt, opmuntret, holdt på høide med annen presse — da mister vi mer enn vi forstår nu — — men tanken er mulig så fremmed, at selv en opriktig troende, som leser disse linjer, vil bli forbausset over, at det er gagnligere for Kirken om han ofret noe på dens presse fremfor på noe annet.»

Ordene er aktuelle den dag i dag — mest aktuelle der, hvor Kirken lever sitt liv blandt anderledes-troende, og derfor må gå *ut* til dem med sin tro, sitt håp og sin kjærlighet. Der, hvor det første arbeide er et nybrott i ulent terreng — hvor fordommene og uvidenheter først må overvinnnes før noe kan bygges op. Der, hvor Kirkens røst i våre Gudshus vel taler til dem, som selv søker derinn, men hvor Kirkens presse må gå *ut* som Røsten i Ørkenen og kalle på alle dem som ikke har søkt *den*, men bare famler sig frem på jakt etter den sannhet deres urolige hjerter sier dem eksisterer, men som de ikke kan finne.

Til disse mennesker kommer vår egen presse — og forkynner en livsanskuelse, et syn på livets begivenheter, som mulig kan få dem til å lytte etter hvad *den* røst har å si.

Det er dette pionerarbeide som — ved siden av det oppbyggende og refererende stoff, mer beregnet på dem som *har* funnet — er vår katolske presses eksistensberettigelse. Dens ansvar og dens oppgave — og begrunner «St. Olav»s henvendelse nu til *alle*, som har forståelse av at alt positivt arbeide må støttes i en tid som er så oppløsende i sin tendens som vår.

„DEN GULE FARE“

Det lar sig ikke nekte — «den gule fare» spøker i alle hoder og i alle blader. Den hvite races stolte verdensherredømme vakler. Russlands dumpingspolitikk har vakt betydelig uro — landet tilhører jo forøvrig mer Asien enn Europa — men nu kommer det japanske dumpingsangrep og slår alt inntil nu kjente på dette område.

Man kan ikke mer skjule det faktum, at Europa skjelver i angst for Asien. Et nytt maktcentrum har dannet sig i øst med én lidenskapelig vilje: Asien ved *siden* av Europa — ikke mer *under*. Det neste blir: *over!*

Hvorledes er nu dette skjedd?

I fire århundrer har den europeiske ekspansjon flydt utover fire verdensdeler. Tre bukket under: Amerika, Afrika, Australien. Men den asiatiske koloss var for veldig, så man måtte nøie sig med å gnage på den. Dette er den europeiske verdensimperialismes geografi. Og dens moral? Bedre å tie om den. Ikke minst fordi der gis de mennesker som hevder, at den europeiske verdenserobring overhodet ikke har hatt noen moral. Se på indianerutryddelsen, negerhandelen, opiums-krigen, tvangsarbeide og lignende kulturgaver fra Europas nasjoner. På undertvungen folkeslags blod og sved grunnetes det hvite verdensherredømme, skriver pater Jos. Alb. Otto S. J.

Og resultatet? Ni tiendedeler av vår planet blev hvit-manns-land og så — så blev det 400-årige erobringstog sittende fast i Østasia. Den hvite manns neve hadde ydmyket og undertrykket det fjerne Østen, men ikke knekket det. Japan var det første land som forstod stillingen og med asiatisk smidighet drog sig ut av garnet. Med den samme handlekraft og kløkt, hvormed landet for 1500 år siden hadde tilegnet sig den kinesiske kultur og ført denne op til en høide, den aldri hadde nådd i Kina selv, overtok Japan nu Vesterlandenes civilisasjon — et mesterstykke av materiell-åndelig omsjalt, som er uforståelig for europeerne, hvis innstilling på organisk vekst står helt fremmed overfor de urkrefter, som rører sig i den japanske folkesjel og uttrykker sig ved erupsjoner. Det er ikke utelukket at Japan i kraft av sin egenartede begavelse også med tiden vil føre den europeisk-amerikanske civilisasjon op til en høide vi her ennå ikke kan ane.

Så kom verdenskrigen — det hvite brodermord — Europas hvite skjensel overfor den farvede verden. Ja, da Europa ikke greiet det alene, så kalte man farvede tropper til hjelp og opplærte dem til å drepe hvite mennesker.

Og Asien lærte —

Efter verdenskrigen kom verdenskrisen, det økonomiske sammenbrudd. Og Asien fikk endelig ro for Europa. De hvite domptørers piske suste ikke mer over Østens undertrykte folk. Og den asiatiske tiger strakte lemmene til sprang — — —

Europa skjelver for Asia. Ikke for dets kanoner,

tanks, krigsskiber eller flyveeskadrer — idetminste en- nu ikke — men for dens industri, for dens voksende arbeiderhær, for den gule races fruktbarhet og nøisomhet. Japan ligner nu en dampkjedel, som holder på å sprenges under trykket av sin befolkningsmasse. Mens i det gamle Japan innbyggerantallet i løpet av 100 år økedes med 900.000, så er det siden 1880 — altså på det halve tidsrum — vokset med 30 millioner. Mens der i Japan kommer 33 fødsler på hver 1000 mennesker, kommer der i de Forenede Stater 18,9, i Frankrike 17,7, i Tyskland 16 og i England 15,8 — altså vokser det japanske folk dobbelt så fort som de hvite stormakter. Tallene alene roper til Europa: vær våken!

Og kineserne står ikke tilbake. På 30 år er de steget med 60 millioner og brer sig som en ustanselig strøm over hele Sydøst-Asia. Singapore, det britiske Imperiums ytterste forpost, hvor øst og vest lenge har krysset klinger i en skjult økonomisk krig, blir nu helt dominert av kinesere. Mange av dem kom i land som en fattig kuli, og eiet intet utover stålsatte muskler, en glatt smidighet i handelsaffærer og en uforsagt dristighet i alle foretagender. Nu er den samme kuli industrikonge og millionær og bor i en fyrstelig villa, som ennå på sin dørplate bærer sin tidligere engelske eiers navn. Europeeren bygger husene — asiaten tar det i besiddelse! Europeisk fasade — asiatisk beboer! Er det et symbol på fremtiden?

Dette var japaner og kineser — om Østens andre folk kan vi tie. Det gjærer overalt — men alle krefter er spredte og blir kun farlige der, hvor de går i Kinas og Japans tjeneste. Selv ikke India kan, tross Gandhi, alene rette et avgjørende slag mot det britiske regime — dertil er det politisk, racemessig, religiøst, sproglig og sosialt for splittet.

Men alle disse Øst-Asias voksende menneskemasser må ha arbeide og brød. «Sanghyo Rik-kokou — nasjonens grunnfestelse på industrien» — er blitt det japanske slagord. Og idag har Mikadoens rike innledet en storslagen offensiv mot det samlede verdensmarked. Avisene bringer stadig meddelelse om nye fremstøt. Den japanske arbeiders nøisomhet, som gjør hans arbeidskraft billig og tillater dens fulle utnyttelse, betinger de eventyrlig lave priser mot hvilken intet europeisk-amerikansk marked kan stå sig. Overalt stiger den japanske import og fordelaktige kontrakter avsluttes — f. eks. med Brasilia, som skal levere bomull, mens Japan har overtatt leveransen av den samlede nye brasilianske krigsflåte. Herved får ikke alene de japanske skibsverfter nye store oppgaver og tekstilindustrien råstoffene, men landet blir helt uavhengig av de amerikanske og engelske-indiske bomullstruster. Denne uavhengighet spiller en betydelig rolle overalt i den japanske offensiv på det økonomiske verdensmarked og viser at denne er anlagt efter en langsiktig plan. Overalt får Japan koncessjoner nu — først og fremst i Asia naturligvis, men disse koncessjoner danner basis for et

så lavt prisnivå, at det europeiske marked er alvorlig foruroliget. Schweitz's urindustri kjemper med Japans — Berlins storkjøbmenn med firmaet Mitsubiski om billige fiskekonserver — Paris med firmaet Banno om tekstil- og silkevaremarkedet. Den japanske dumping i glødelamper, som er 60 pct. billigere enn de europeiske, ledes fra Brüssel. Og målet er klart: det er en gigantisk kamp om førerstillingen mellom Asia og Europa. Og hvem kan undres over det?

Asia har ikke bedt om å bli europeisert — man tvang «kulturen» inn på det med kanoner — og nu etterligner det sin læremester. Med hvilken rett kan man nekte asiaterne å drive verdenshandel?

Altså — Europas økonomiske verdensmaktstilling har fått et sterkt slag. Hvad vil nu følgen bli? Ja — i øieblikket ser det ikke lyst ut for Kina, men det vil sikkert komme gjennom denne krise som det er kommet over årtuseners kriser. Men et industrialisert Kina med uuttømmelige råmaterialer, en utallig arbeidsstokk, som i dyktighet, flid, og nøisomhet overgår alle andre lands — også Japans — kan oversvømme verdensmarkedet med varer, hvis prisbillighet intet kan konkurrere med. Ennu lever Europa på sin førerstilling, men hvor lenge? Mussolini så riktig, da han i sin tale av 14. november 1933 i Nasjonalrådet erklærte: Europa står ikke mer i spissen for den menneskelige civilisasjon — Japan er gått det forbi.

Ingen tvil: den gule fare er over oss. Da Japan trådte ut av Folkeforbundet skar denne Østens stormakt båndet over mellom sig og Europas folk og går sine egne asiatiske veier. For annen gang kan Europa skjelve for Asia — første gang var da Hunnerkongen Attila og Mongolherren Dschingis Khan brøt inn over vår verdensdel.

Ti ett er klart: av det store folkedrama er den akt forbi som hetter: den europeiske verdenserobring. Nu går teppet op for annen akt med den truende overskrift: Asias fremstøt. Hvorledes vil det utvikle sig?

Og hvilken rolle vil Kirken spille i dette fremtidens folkedrama?

Vil ikke det kristne misjonsarbeid bli lammet av den tanke, at vi gjennom det bringer de asiatiske folk nye krefter til Europas undergang, til vår egen races nederlag? Det er naturlig at disse spørsmål må reise sig — men Kristus — Asias, Europas og hele verdens felles Herre har gitt svaret: «Vær ikke engstelige og spør ikke: hvad skal vi spise? hvad skal vi drikke? hvad skal vi klæ oss i? Om alt dette bekymrer hendingene sig. Eders himmelske Fader vet jo at I trenger alt dette — men søker først Guds rike og hans rettferdighet, så skal alt det annet gis eder!»

Dette er altså den høieste verdenslov for forholdet mellom naturlig og overnaturlig økonomi, «oconomia salutis»: først Guds rikes forkynnelse som *vår* oppgave, så vil Gud ta omsorgen for vår jordiske velferd i *sine* hender. Og enten må vi bøie oss for denne lov — eller vi vil knuses mot den. Igjennem fire hundre år har den europeiske verdenserobring negligert den — vil den nu ødelegge oss? Eller kan misjonens utbredte arbeide for

Guds sak hindre sammenbruddet — eller i det minste mildne det? La oss ikke frykte — «søk først Gudsriket — så vil alt det annet gis eder!» Ti Herren har plass ved verdens bord for alle *sine* barn; hvadenten de er hvite, gule, brune eller sorte.

Historien bekrefter dette. Vi ser det, da Mongolene brøt inn over Europa. Intet kunde stanse dem — undtagen dette, at de ga støtet til den misjonærvirksomhet i øst, som umiddelbart fulgte efter, og som bandt de ville lidenskaper i Kristi åk. Kunde nu blott «den gule fare» bli det samme for Kristi Kirke: det mektige opprop i alle land til å befeste sig i sin egen tro mot alle de ny-hedenske destruktive anslag og la denne tro i begeistring for det kristne verdensideal flyte utover hjemlandets grenser og som en motbølge demme op for egoismen, maktbegjæret og havesykens flod fra øst. Hvad Europa selv har syndet før i tiden, og som nu kommer igjen med fryktelig makt til straff og forderv — det må Guds Kirke sone ved å bringe næstekjærlighetens, tjenersinnets og offerviljens budskap — ved å så en ny god sæd istedetfor den som nu bærer de bitre frukter. Hittil har materialismen rådet i hvite menns klær og overdøvet de røster som førte annen tale. Måtte disse røster nu lyde tallrikere og sterkere enn noengang før! Ti Europas fremtid avgjøres i Asia.

Mère Humbéline

— 50 år profess —

Lørdag den 14. april er det 50 år siden at Mère Humbéline avla de evige løfter i moderhuset i Chambéry, Savoien. Hun bor nu på Vår Frue Villa — men på denne sjeldne festdag vil sikkert mange tanker sendes ut til henne og mange bønner vil stige op fra dem som så ofte følte hennes støtte og hjelp i de onde og smertefulle dager, når sykdom la sin tunge hånd og gjorde mennesket trett og mismodig. Ti det er som priorinne på Vår Frue Hospital, at Mère Humbéline er kjent i vide kretser — der utførte hun sitt livs hovedvirke fra 1892—1919.

Hun er født den 29. august 1853 i Inglange, Lothringen — og efter å ha avlagt de evige løfter var hun først noen år priorinne ved et av St. Josefssøstrenes skolehjem i Nordamerika.

Derefter var hun i tre år priorinne på et gamlehjem i Moskva, hvorfra hun kom til Norge i 1892 for å overta ledelsen av Vår Frue Hospital.

I Kristiansand var hun priorinne 1919—22 og derefter i Fredrikstad 1922—28.

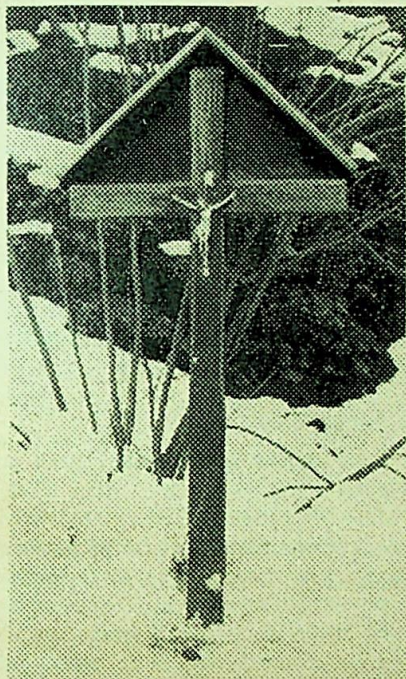
På sin festdag vil Mère Humbéline motta den pavelege velsignelse.

«St. Olav» sender de beste ønsker om en lys og fredfylt livsaften!

Krusifikset ved landeveien i Sylling.

Alle, uten hensyn til trosbekjennelse, føler andakt i sinnet, når en ser krusifiksene ved veikryssene i Tyskland og Italia. I hundreder av år har Kristus hengt der på korset ved siden av den grå landevei og de troende har korset sig der de vandret forbi i livets jag — og selv de mest målbevisste hedninger har vært så kultiverte at de øvet ikke hærverk på symbolet for den store smerte og det store håp.

Anderledes her hjemme.

Det nye Krusifiks.

I mange år stod der ved St. Halvards kloster, like ved landeveien, et kors med en Kristus-skikkelse. Det var en freddet flekk like ved den vakre Holsfjord. Krusifikset var av kobber, fint ciselert arbeide, men målt i penger var det jo ikke noe å komme i konflikt med straffeloven for ved å stjele det. Men for et par år siden blev Kristus-skikkelsen revet ned og stjålet eller ødelagt. Den menneskelige tåpelighet eller ondskap hadde vært påferde. Man mener det var noen halvdrukne gutter i en bil som hadde øvet hverket. Vandalene blev imidlertid aldri grepet, det eneste spor man hadde, var bilens spor, som førte mot byen. Bygdens folk blev aldri mistenkt, for alle visste at disse vurderte dette kors, og betraktet med ærbødighet dette det eneste krusifiks på norsk landevei.

Langfredag blev bygdefolket vidne til en høitidelighet av de sjeldne. En liten menighet kom vandrende og satte op et nytt kors ved landeveien hvor det gamle hadde stått. Med Francis-kanerpateren Leo van Eekeren i teten kom prosesjonen syngende fra kapellet og plantet korset. Pateren velsignet det og priste folket i Sylling som satte pris på dette symbol som vid-

net om hvad der hendte for 1934 år siden i et fjernt land. Høitideligheten avsluttedes med Ave crux, spes unica.

Det var et stykke middelalder vil mange oplyste si, og det var det kanskje. Men vakkert og gripende var det.

Lukas (i T. T.)

P. Daniel Ramus S. J.

EN GLEMT NORSK KONVERTITT.

Efter utrykte kilder av dr. Joh. Metzler S. J., München.

III.

Inntredelse hos jesuittene og presteforbereidelsen.

Pater Weys hadde rådet Ramus til å reise til Linz i Østerrike, da så mange konvertitter fra Skandinavien før var blitt optatt i det daværende Collegium Nordicum og der forberedt sig til prestegjerningen. Utrustet med anbefalinger fra pater Weys begynte den 22-årige student «forvisningens ærefulle vei» og kom først efter anvisning til Jesuitterkollegiet i Köln, som var residens for den nederrhinske ordensprovins provincial. Patrene i Köln var alle som en forbauset over den unge nordmanns modenhet, hjerterenhed og fremragende begavelse. De frarådet ham å reise til Østerrike og lovet ham en fri plass i Trier.

I september 1707 inntraff Ramus følgelig i Trier og fikk straks den lovede fri plass i det erkebiskoppelige seminar. To hele år ofret han her studiet ved dette blomstrende jesuitteruniversitet til student av Aristoteles filosofi. 25. september 1708 blev han som nr. 1 av 52 kandidater Baccalaureus og 24. september 1709 promovert som nr. 1 av 17 Baccalaurei til magister artium.

Men han stilte høiere. Han vilde ikke alene bli prest, men ordensprest — til og med Jesuitt. Efter å ha fått den nødvendige dispens trådte han 2. desember 1709 inn i Jesu-selskapets noviciat i Trier. Samme dag takket han ennå engang sin forlums lærer Lintrup for all den interesse og all den godhet, han hadde vist ham. Men samtidig gjorde han med alle en konvertitts overdrivelser Lintrup de sterkeste bebreidelser for at denne ved dialektiske kunstgrep søkte å holde en stilling, som allikevel var uholdbar, og bad ham inntrengende overveie om han virkelig kunde vedbli å være lutheraner.

Opfylt av takknemlighet mot Guds godhet kjente Ramus nu kun ett mål: å bli en helstøpt ordensmann. Og efter sine medbrødres mening nådde han dette mål så fullkomment, at han ikke stod tilbake i nogen av de dyder som Jesuitterinstituttet krevet av sine medlemmer. Umiddelbart efter avslutningen av de to foreskrevne noviciater kunde han derfor 3. desember 1711 avlegge de første hellige ordens løfter — og samme år mottok han i Trier ved biskop von Eyss tonsuren og de fire lavere vigslar.

Efter ordenens skikk skulde Ramus, som allerede hadde fullført sine filosofiske studier og erhvervet doktorgraden i latin nu i nogen år praktisere som magister. Efter at han i Haus Geist i Westfalen hadde gjennomgått et praktisk skolekursus begynte han høsten 1712 en 3-årig lærervirksomhet ved Jesuitterkollegiet i Coblenz. Her fikk han også bruk for sine

dikteriske evner. Allerede så tidlig som i 1706 hadde Ramus offentliggjort i Kjøbenhavn et bryllupsdikt på dansk. Nu skrev han ved forskjellige anledninger, bl. a. grepet av den apostoliske vikar for de nordiske misjoner Johann Hugo von Gärtz's plutselige død, minnedikt på latin — nogen endog på gresk.

Imidlertid var frater Ramus blitt 30 år og begynte så høsten 1715 sine teologiske studier. Kurfyrstinnen Maria Anna Ludovica av Pfalz hadde på denne tid skjenket to skolastikere fra den nederrhinske provins friplasser til å kunne studere teologi i Rom. Mellem de mange som var på tale til denne begunstigeelse falt valget på frater Ramus — og han skuffet ikke de forventninger man stilte til ham, men vant sig ved sin fremragende begavelse og lærenemhet alles aktelse og alles kjærlighet. Især kunde han glede sig over den meget store velvilje, som den berømte pater Johannes de Ulloa viste ham. Mer enn én gang hørte man denne si, at han var forbauset over at «det kalle norden kunde skjenke verden et så dyspsindig hode».

Og her i den evige stad mottok Ramus høsten 1717 ved erkebiskopen av Selencia subdiakon- og diakon-vigslen og den 28. oktober 1717 på apostlene Simon og Judas's festdag den hellige presteavgivelse ved kardinalvikaren av Rom.

Efter å ha endt sitt 4-årige teologiske studium vendte pater Ramus sommeren 1719 tilbake til den nederrhinske provins og gjennomgikk derpå i Geist sitt tredje prøveår, hvor han befestedes i sin askese for sin fremtidige virksomhet.

IV.

Professor i filosofi og teologi.

Under hele sin studietid i ordenen hadde pater Ramus gitt sine foresatte så utvetydige beviser på sine enestående evner som høiskoleprofessor, at det ikke falt disse vanskelig å avgjøre hvor hans plass var. Først fikk han i oppdrag å docere filosofi ved det berømte Kollegium Tricoronatum i Köln. Altså foreleste han 1720—23 i logikk, fysikk og metafysikk. Da dominikaneren Dominikus Gentis i 1723 angrep noen theser, som pater Ramus hadde offentliggjort i 1722, svarte denne med skriftet: «Conclusiones de concursu causae primae cum causis secundis».

Samme år besluttet ordenslederen å overdra pater Ramus det viktige professorat i skolastisk teologi og gav ham samtidig anledning til å kunne forberede sig i ro et helt år til disse forelesninger. Høsten 1724 kunde den knapt firti-årige pater i ordenens nettopp åpnede studiehus i Büren i Westfalen begynne sin teologiske lærervirksomhet, som han i over et kvart århundre skulde utøve til velsignelse for mange unge ordens- og sekulargeistlige — og her i Büren avla han også den 2. februar 1725 i St. Nikolaus-kirken de høitidelige professløfter.

Efter fem års lærervirksomhet i Büren blev han høsten 1729 betrodd professoratet i skolastisk teologi ved Kölner-universitetet. Allerede den 21. mai 1726 var han i Köln blitt teologisk licensiat — innledningen til doktoratet. I februar 1730 blev han sammen med pater Joseph Hartzheim og pater Ludwig Dötsch høitidelig kreert til doktor. Man har endnu det lykkønskingsdikt som han ved denne leilighet skrev til sine kolleger. I over tyve år beklede derpå pater Ramus professoratet for skolastisk teologi ved Kölner-universitetet og nød almindelig aktelse på grunn av sin store kunnskapsmengde. Særlig ved de offent-

lige disputater strålte hans skarpsindighet og sikkerhet, som var forbunnen med streng logikk og en lett fremstillingsform. Han gikk helt op i teløgien og mottok ikke noen andre oppdrag, selv om de var nokså ærefulle og tiltalende, som kunde avlede ham fra hans hovedinteresse — ja, han ofret ikke engang en time på å motta vennebesøk eller foreta en spasertur.

At pater Ramus allikevel ikke har etterlatt sig et større lærd verk skyldes de mange bibeskjeftigelser som fulgte med hans stilling. 1729—1745 var han tillike Synodaleksaminator, 1746—1761 eksaminator for prestekandidatene, 1735—36 regens for Trekongerkollegiet, 1736—1755 studieprefekt for teologene.

Særlig fortjenstfull var imidlertid hans arbeide ved Kölnerjesuittenes store bibliotek. Efter at han 1729—33 i fire år hadde virket som hjelpebibliotekar overtok han i 1733 ledelsen av hele biblioteket og beholdt den til 1756, hvorefter han ennå ofret det et år av sin arbeidskraft. Ved å katalogisere alle de mange bøker har pater Ramus satt sig et udødelig minnesmerke for hele efterslekten.

Under disse omstendigheter er det ikke merkverdig at pater Ramus ikke fant megen tid til skribentvirksomhet. Først da han høsten 1750 tok avskjed med den teologiske lærestol og 24. november foretok doktorpromosjonen av præmonstratenseren Ferdinand Kraft samt jesuittene Peter Jacquet og Adolph Schmitz, offentliggjorde han sitt vektige skrift: «*Catholica de Sanctorum cultu doctrine praelusionibus theologicis asserte et vindicata*». Pater Franc Anton Zaccaria S. J. trykte det 1762 i Venedig av i fjerde bind av sin «*Thesaurus theologicus*» — så berømt var det allerede.

I 1752 fikk pater Ramus ennå et stort bevis på sine foresattes gunst og høiaktelse. Allerede i Büren 1724—29, i Köln 1729—32 og 1746—49 hadde han vært husforstanderens rådgiver. Nu utnevnte ordensgeneralen ham på grunn av hans rike erfaring og hans kloke bedømmelse til Consultor Provinciae ved siden av provincialforstanderne Johannes Schreiber, Ferdinand Rissen og Hieronymus von Wymar. Da alderens vanskeligheter begynte å melde sig avga pater Ramus i 1755 studieledelsen for teologien og i 1756 arbeidet i biblioteket Consultor provinciae, og eksaminator for prestekandidatene vedblev han å være til sin død.

Men Daniel Ramus var ikke bare ved sine fremragende åndsevner en pryd for Jesu Selskap — ennå mer var det ved sine dyder at han utmerket sig hele sitt ordensliv igjennem. Særlig berømt var hans glødende kjærlighet til Gud, hans dype ærefrykt for den hellige Jomfru og de andre helgener, hans store iver i bønn og selvfornektelse, og hans mønstergyldige lydighet. Alltid strebte han efter å befordre den broderlige kjærlighet og fred, så at ingen kunde bli såret av ham. Vennlig og velvillig mot andre var han så meget strengere mot sig selv og tuktet ubarmhjertig sitt eget legeme.

Hvor inderlig pater Ramus lengtes efter himmelen og hvor meget han betrodde sig selv og alle sine anliggender til Guds forsyn åpenbarte sig klart og tydelig under hans siste sykdom. Full av tro og tillit sukket han stadig med Job: «*Expecto, donec veniat immutatio mea*». Og han irettesatte alle de som vilde skjule for ham at døden nærmet sig.

«Er det så slemt å dø?» pleiet han å si — «bør ikke en ordensmann snarere lengtes efter døden enn frykte for den?» Da man på hans opfordring meddelte ham, at hans tilstand

var håpløs, svarte han: «Pater — Gud er mitt vidne, at ingen etterretning kan være mig kjærere og mer ønskelig!»

Med denne sjelero ventet han uten klage og med hyppige skuddbønner til Gud og alle hans hellige sin bortgang. Og styrket med de hellige døds-sakramenter døde han 14. oktober 1761 i Jesuiterkollegiet i Köln.

*

Hans to ovennevnte brødre, som i Danmark bekledd høie stillinger, fulgte ham snart efter i døden. Christian., f. 1. febr. 1689 og 18. jan. 1732 utnevnt til protestantisk biskop på Fyn, døde 14. desember 1762 i Odense kort efter at hans sønn Jakob (1716—1785) var blitt ansatt hos ham som koadjutor med rett til å bli hans etterfølger. Joachim Frederik, født 10. september 1686, og fra 1722 professor i matematikk ved Københavns universitet og i 1725 utnevnt til direktør for brand- og vannvesenet, døde 4. januar 1669 som «virkelig justisråd» og senior for universitetet.

„Fra en plutselig død — frels oss, o Herre!“

Vi har vel alle i disse dager fått en alvorlig påminnelse om det betimelige i denne bønn fra Alle-Helgens-Litaniet. Uventet og plutselig er døden brutt inn over en grend av vårt land og har revet med sig mennesker — enkeltvis og familievis. Liv er blitt utslettet så fullstendig, at enn ikke de jordiske rester er blitt tilbake — selv de døde legemer er ført bort. Og redskapene til livets oprettholdelse: gård og grunn, kreaturer og båter, er også blitt utslettet slik, at de bare hender for mange av de etterlevendes vedkommende er alt hvad de har igjen.

Rummer vi i grunnen plass i vår bevissthet for hvad dette vil si?

Hin fredag nat har naturen vist sig i hele sin knusende velde — vist hvor lite *den* er å stole på, å bygge på — og alvorligere preken er ikke holdt i vårt land i årevis enn da stenene begynte sin vandring og skyllet havet innover menneskenes boliger. En preken om dette at «verdens skikkelse skal forgå».

Og vi lytter til denne dommedagspreken og forsøker å gjennemtrengte dens mening helt. Uvegerlig reiser sig da det spørsmål i oss:

«Hvorfor skulde nu dette skje? Dette uberegnelige, dette så tilsynelatende meningsløse?»

Hvorfor nu nettop *disse* tapre nøisomme mennesker deroppe i Tafjord-distriktet skulde miste sitt liv og sin tilværelsesplass — det vet ikke vi. Det vet ene Herren over liv og død — Han som ene har retten til å gi og ta liv. Men i kraft av menneskehetens samhör i Kristus

Jesus vet *vi*, at dette spørsmål også har en side som vedkommer oss personlig. Derfor er det ikke nok for os katolikker, at vi viser vår deltagelse i medfølelse og medlidenhet — i bønn og handling for de rammede. Der kreves mer av oss — der kreves den personlige medoplevelse som følge av vår trosbekjennelse: at vi går inn i vårt lønnkammer, i vår egen sjel og forstår, at til hver av oss har denne hendelse et bud — for hver av oss forkynner den et memento mori: vår egen personlige verden skal også engang forgå, og det kan skje like så plutselig som her. Er vi beredt til dette?

Tilintetgjørelsen i Tafjord er ingen sensasjon — den er en personlig sorg og forpliktelse for oss alle. Ti den kaller på vår evne til å be for de døde — den kaller på vår vilje til å handle for de levende — og den kaller på vår selverkjennelse.

Men først og sist tvinger den oss i kne til et ydmykt:

Ab omni malo,

Libera nos, Domine!

En beklagelig misforståelse.

Til vår beklagelse har vi erfart, at et avsnitt i en artikkel i vårt påske-nummer har forarget en del av våre lesere, som syntes man krenket en avdøds minne. At dette aldri har vært hensikten fremgår av følgende svar, som vi mottok fra fru Sigrid Undset efter å ha forelagt henne misforståelsen:

Sandt at *si* har jeg ikke synderlig lyst til at indlate mig paa videre forklaringer om «Gamle Arnesen». Jeg har aldrig vekslet et ord med ham utenfor undervisningslokalet i Uranienborg Menighetshus — for alt jeg vet kan han ha været den ideale gamle prestemand for et visst bestemt lag av Kristianas bedrestillede, dannede familier, hvis idealer og fordommer i hans øine besatt guddommelig sanktion. Unegtelig følte jeg en sterk personlig antipati imot ham, men den var av samme art som min antipati f. eks. mot frøken Ellen Key — hvis gode hjerte og gode vilje vel ingen har fundet paa at betvile. Fælles for dem begge var den dype personlige overbevisning om at *deres* meninger og deres art av idealisme — skjønt prestens og lærerindens meninger og idealer i og for sig var temmelig motsatte — hadde en almengyldighet og var av en uomtvistelig op-høiet renhet og visdom, skjønt de begge talte ut fra sin egen bestemte kreds av dannede menneskers syn paa livet og menneskene i et visst begrænset tidrum. Denne aandelige stueluft som de førte med sig, hvor de saa

færdedes i tiden og rummet, var det som gjorde at jeg møtte begge disse sikkert udmerkede menneskers idé-verden med den samme absolutte vantro og uvilje.

Hvis De skulde ønske det, kan De gjerne offentliggjøre dette brev i «St. Olav», hvis det er saan at nogen av bladets lesere har oppfattet mine uttalelser om «Gamle Arnesen» som et utfald mot en *avdød person*.

Sigrid Undset.

En utstilling.

Vi kan ikke noksom anbefale, at man søndag 15. ds. efter høimessen avlegger O. K. Y.'s utstilling i Bispegården et besøk — det er intet mindre enn noe av en opplevelse. Utstillingen omfatter nemlig — blandt andre ting som vedrører foreningens historie — en samling programplakater, utført av mgr. Kjelstrup i den tid han var direktør.

Vi betenker oss ikke på å si, at den iderikdom og kunstneriske fantasi, som disse plakater demonstrerer, er helt enestående selv i *vår* tid, som dog nu er temmelig forvent på plakatkunstens område. De er dristige, levende, burleske — og rammer ungdommens mentalitet like i blinken. Vi må gi utstillingen vår varmeste anbefaling — for publikums *egen* skyld, ikke bare av hensyn til formålet. Men det er sikkert, at en forening med en *slik* tradisjon fortjener den støtte den trenger for i *våre* for ungdommen så vanskelige tider å kunne by denne ungdom et godt og tiltrekkende sted å tilbringe sine fristunder.

Fra St. Olavsforeningens styre.

O. K. Y.'s marked i festivitetslokalet i Bispegården anbefaler i grunnen sig selv med alle sine overraskelser og muntre påfund; men vi griper allikevel anledningen til å rette en inntrengende appell til alle trosfeller: Besøk markedet og gi våre kjære ynglinger en vel fortjent oppmuntring. De er alltid villige og hjelpsomme når man har bruk for deres bistand, nu skal vi være villige til å øve gjengjeld, det gjør vi ved å møte op og fylle festivitetslokalet søndag den 15. april.

Sekretæren.

Hørhjemme: —

«ST. OLAV»

er nu flyttet tilbake til Akersveien 5, 1 etg., inngang direkte fra Akersveien. Ekspedisjon og forlag åpent alle hverdager fra kl. 10—2 og 4—6.

OPMERKSOMHETEN henledes på annonsen om den nye utgave av vår katolske salmebok «Cantemus Domino». Pater Lutz O. P. har lovet å anmelde den i et av de førstkomende numre av «St. Olav».

OSLO. Père Béchaux reiste i forrige uke til Frankrike. Han vil være tilbake igjen i begynnelsen av mai.

OSLO. Igjen har vi hatt en festdag i St. Olavskirken, idet 14 barn mottok den første hellige kommunion Hvitesøndag. Der er et gripende syn når sognepresten og ministrantene med korsset foran sig mottar og ledsager barna inn i kirken op mot alteret — barna festsmykkede for å gå sin Frelser imøte. Stille kneler de på sin plass, fylte av forventning om det store som skal skje. Mgr. Kjelstrup holdt en manende tale over bibelordet: da stod Jesus mitt iblandt dem og sa: «Fred være med Eder!» Her står han ikke bare blandt oss — han kommer for å forene sig med enhver især. Særlig skulde barna takke for den nåde å kunne få motta ham i livets morgen og ikke skulde vente til senere. Høit og klart lød bønnene fra barna — et alvorsord til oss alle om å rense våre hjerter, så også vi kan bli «som barn». Efter messen ledsagedes barna ut, hver med et brennende lys i hånden: lys er tendt for dem på veien!

Marie R.

OSLO. På St. Josefsforeningens møte den 5. ds. holdt pastor Weirig et foredrag om minner og inntrykk fra sitt virke i Nord-Norge og Trøndelagen. Han dvelet ved minnene fra den katolske tid, da Trondheim og dens domkirke blev besøkt av pilegrimer fra hele Europa. Videre fortalte han om våre dages valfart til Stiklestad, som begynte i 1916 med tre deltagere. Antallet vokste for hvert år, inntil det kulminerte i 1930 med en pilegrimsskare på flere hundre katolikker. Formannen, hr. O. Olafsen, takket for det interessante foredrag og fremhevet de store ofre som prestene hadde bragt i Nord-Norge.

OSLO. O. K. Y.'s marked, som blev åpnet søndag den 8. ds., blev meget vellykket. Det gjentas neste søndag den 15. april. Særlig henledes oppmerksomheten på den historiske utstilling, som er arrangert i anledning foreningens 30-års jubileum, og som også vil være åpen efter høimessen. Den er vel verd et besøk.

L.

PORSGRUNN. Ynglingeforeningen i Porsgrunn hadde 2nen påskedag en tilstelning for medlemmene sine sammen med en del innbudte «eldre» herrer av menigheten. Aftenens spesielle gjest var denne gang herr Chr. Christensen fra Oslo Katolske Ynglingeforening, som holdt et høist interessant foredrag om den katolske ungdomsbevegelse i landet vårt. Efterpå selskabelig samvær med mange taler.

I. H. K.

— og derute:

LONDON. Den kjente engelske dominikaner Father Bede Jarret er nylig avgått ved døden. I 16 år var han provincial-prior for Dominikanerne i England. Han utfoldet en betydelig virksomhet som predikant og skribent, grunnla tidsskriftet «Blackfriars» og utgav en rekke bøker av høi kvalitet. — «St. Olav» har for en del år tilbake bragt en rekke artikler fra hans penn av teologisk-asketisk innhold.